

Ekonomisti Henna Busk, Pellervon taloustutkimus
Tutkimusjohtaja Antti Kauhanen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
Vanhempi tutkija Hannu Karhunen, Palkansaajien tutkimuslaitos
Erikoistutkija Tuomo Suhonen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
(taloustiede): Mitä tiedämme jatkuvan oppimisen rahoituksen
vaikuttavuudesta?

- Millaisilla politiikkatoimilla suurimmassa työttömyysriskissä olevat aikuiset saataisiin osallistumaan entistä useammin koulutukseen?
- Mitä hyötyä koulutukseen osallistumisesta on itse henkilölle ja laajemmin yhteiskunnalle?
- Mitkä politiikkatoimenpiteet ovat vaikuttavia ja kustannustehokkaita?

HAVAINTO 1: Aikuiskoulutuksessa voidaan hukata julkisia resursseja

Julkisen sektorin koulutusinvestoinnit ovat kannattavia, koska koulutuksella voidaan vaikuttaa yksilöiden osaamiseen ja hyvinvointiin, jotka edelleen tukevat talouden pitkän aikavälin tuottavuuskehitystä. Aikuisväestöön kohdistettavat julkiset koulutusinvestoinnit ovat kuitenkin eri asia kuin nuoriin tehtävät investoinnit, koska:

- a) Aikuiskoulutukseen osallistuvat ovat jo määritelmällisesti aikuisia henkilöitä, joilla voi olla jo valmiiksi tutkinto ja työpaikka. Tämän vuoksi **aikuisväestön koulutuksen vaihtoehtokustannukset** voivat olla varsinaisten koulutuskustannusten lisäksi huomattavia, etenkin jos aikuiskoulutukseen osallistuvalla on jo aikaisempi tutkinto ja työura.
- b) Nuorena hankittu koulutus on julkisen sektorin näkökulmasta kannattavampi investointi, sillä **nuori maksaa koulutuskustannuksia takaisin korkeampien verotulojen muodossa yli elinkaaren**. Aikuisilla, koulutuksen ajankohdasta riippuen, on taas vähemmän työuraa jäljellä, jonka ajalta verotulot korvaisivat julkisia koulutusinvestointeja.
- c) **Ei ole selvää, että onko koulutus oikea toimenpide iäkkäämpien työntekijöiden tukemiseen**. Voi olla, että esimerkiksi terveyteen tai ohjaukseen liittyvät tukitoimet saattaisivat olla kustannustehokkaampia kuin pelkkä koulutuksen tarjoaminen.
- d) Aikuiskoulutukseen osallistuu vuosittain **valikoitunut joukko henkilöitä, joilla on usein jo perusasteen jälkeinen tutkinto**. Julkinen tuki saattaa syrjäyttää yksityisiä koulutusinvestointeja.

HAVAINTO 2: Aikuisväestöön kohdentuvan koulutuksen vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta on hyvin vähän tutkimusnäyttöä

Aikuisiin kohdentuva koulutus on hyvin eri asia kuin nuoriin kohdentuva koulutus. Aikuisten henkilöiden koulutuksen positiivisesta vaikuttavuudesta on suppeasti tutkimusta. Tiedämme kuitenkin, että:

- a) **Aikuiskoulutus kasaantuu.** Näkyy mm. aikuiskoulutusten käytössä (Kauhanen, 2019), henkilöstökoulutuksessa (Laukkanen, 2010) ja vapaassa sivistystyössä (Manninen, 2018).
- b) Tulokset koulutuksen vaikuttavuudesta ovat osin ristiriitaisia, mutta pääosin **vaikutukset ovat pieniä suhteessa kustannuksiin, epäselviä tai tilastollisesti merkitsemättömiä vähän kouluttautuneille henkilöille.**
 - Ammatillista koulutusta on tarjottu alhaisesti kouluttautuneille Ruotsissa (Stenberg, 2011), Britanniassa (Blanden ym., 2011) ja Australiassa (Coelli ja Tabasso, 2015).
 - Suomessa aikuiskoulutustuen käyttäjien joukossa ei käytännössä ole vain peruskoulun suorittaneita. Aikuiskoulutustuki on kuitenkin vaikuttavampaa toisen asteen tutkinnon suorittaneille kuin korkeakoulutetuille (Kauhanen, 2018)
- c) **Tutkimustulosten mukaan vähän kouluttautuneet henkilöt omaavat lähtökohtaisesti alhaisemman motivaation ottaa osaa tarjottuun koulutukseen** (Schwerdt ym. 2012, Caliendo ym. 2016).
- d) **AMK-tutkinnolla ja ylemmällä AMK-tutkinnolla havaitaan olevan positiivinen palkka ja työllisyysvaikutus** aikuisväestössä (Böckerman, Haapanen ja Jepsen, 2018, 2019). Näillä henkilöillä on kuitenkin jo valmiiksi toisen asteen tutkinto.

YHTEENVETO

Aikuiskoulutus kasaantuu etenkin niille henkilöille, joilla on koulutusta jo valmiiksi varsin runsaasti. On olemassa hyvin vähän tutkimustietoa siitä, että millaisilla politiikkatoimenpiteillä vähän kouluttautuneet aikuiset saataisiin innostumaan kouluttautumisesta.

SUOSITUKSET

1. **Keskimääräistä korkeammassa työttömyysriskissä oleviin väestöryhmiin keskitetään yhdestä kolmeen laajaa tutkijoiden suunnittelemaa satunnaistettua kenttäkoetta, joiden avulla etsitään vaikuttavia ja kustannustehokkaita toimenpiteitä (esimerkkinä NOSTE-ohjelma).**
2. **Kokeiltavat toimenpiteet olisivat rajattuja ja kohdennettuja. Näin rajataan koulutuksen rahoituksellisia riskejä, kun samalla saadaan tietoa siitä, että kuinka toimenpiteet toimivat.**

Viitteet

- Blanden, J., Buscha, F., Sturgis, P., & Urwin, P. (2012). Measuring the earnings returns to lifelong learning in the UK. *Economics of Education Review*, 31(4), 501-514.
- Böckerman, P., Haapanen, M. & Jepsen, C. (2018). More Skilled, Better Paid: Labour-Market Returns to Postsecondary Vocational Education. *Oxford Economic Papers*, 70(2), 485–508.
- Böckerman, P., Haapanen, M., & Jepsen, C. (2019). Back to school: Labor-market returns to higher vocational schooling. *Labour Economics*, 61, 101758.
- Caliendo, M., Cobb-Clark, D. A., Seitz, H. ja Uhlendorff, A. (2016). Locus of Control and Investment in Training. IZA, DP No. 10406.
- Coelli, M., & Tabasso, D. (2015). Where are the returns to lifelong learning? *Empirical Economics*, 1-33.
- Kauhanen, A. (2018). *The Effects of an Education-Leave Program on Educational Attainment and Labor-Market Outcomes* (No. 56). The Research Institute of the Finnish Economy.
- Laukkanen, E. (2010). Wage Returns to Training: Evidence from Finland. Labour Institute for Economic Research, Studies 110.
- Manninen, J. (2018). KANSALAIPOISTON AIKUISOPISKELIJAT LUOKKAKUVASSA Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle. KANSALAIPOISTOJEN LIITON JULKAISUJA 3..
- Stenberg, A. (2011). Using longitudinal data to evaluate publicly provided formal education for low skilled. *Economics of Education Review*, 30(6), 1262-1280.
- Schwerdt, G., Messer, D., Woessmann, L., aj Wolter, S. C. (2012). The impact of an adult education voucher program: Evidence from a randomized field experiment. *Journal of Public Economics*, 96(7-8), 569-583.